

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
2. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
3. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและครู ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก

สมมุติฐานการวิจัย

1. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์
2. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน
3. บทบาทหน้าที่ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ประจำปีการศึกษา 2542 จำนวน 1817 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 330 คน ครู จำนวน 1487 คน แบ่งตามโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ประจำปีการศึกษา 2542 จำนวน 300 คน เป็นผู้บริหารจำนวน 100 คน ครู จำนวน 200 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา 6 ด้าน และบทบาทหน้าที่ของครู 3 ด้าน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำสาระให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการสนับสนุนการกระจายอำนาจและประสานความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนางานวิชาการ ด้านการสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษา ด้านการระดมทรัพยากรจากแหล่งชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา

บทบาทหน้าที่ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOW (Statistical Package for Social Science) โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยนำข้อมูลระดับความคิดเห็นมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในภาพรวมทุกด้าน จำแนกเป็นรายด้าน และเป็นรายข้อ

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในภาพรวมทุกด้าน จำแนกเป็นรายด้าน และเป็นรายข้อ ตามสมมุติฐาน ข้อ 2 โดยหาค่าที่

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในภาพรวม จำแนกเป็นรายด้าน และเป็นรายข้อ ตามสมมุติฐาน ข้อ 3 โดยหาค่าที่

ตอนที่ 4 วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและครู จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู

สรุปผล

1. ผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา มีบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 6 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น 2) ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) 3) ด้าน การสนับสนุนการกระจายอำนาจและประสานความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนางานวิชาการ 4) ด้านการสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต 5) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐาน การศึกษา 6) ด้านการระดมทรัพยากรจากแหล่งชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา

2. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครู ในภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกตามสถานภาพแล้ว พบว่า ผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด และครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อบทบาท หน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ยกเว้นด้าน จัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า 1) ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ผู้บริหารและครูทั้งหมด มีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก 2) ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยม ศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านการสนับสนุนการกระจายอำนาจ และประสานความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนางานวิชาการ ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และ พบว่า ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด ในข้อ 5 คือ ผู้บริหารมีหน้าที่สนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็นในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ด้านการสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และ พบว่า ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 4 ผู้บริหารมีหน้าที่สนับสนุน การเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนมีทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การรักษาและการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และข้อ 5 คือ ผู้บริหารมีหน้าที่สนับสนุนการ เรียน การสอนให้ผู้เรียนมีทักษะด้านคณิตศาสตร์ ภาษาไทย คือปวัฒนธรรม การกีฬา และการ ประยุกต์ภูมิปัญญาไทย 5) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารและครูทั้งหมด มีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งในภาพรวมและ รายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 6) ด้านการระดมทรัพยากรจากแหล่งชุมชน

มาใช้ในการจัดการศึกษา ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ครู โรงเรียนมัธยมศึกษา มีบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 3 ด้าน คือ 1) ด้านการเตรียมการ 2) ด้านการดำเนินการ 3) ด้านการประเมินผล

4. บทบาทหน้าที่ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ทั้งในภาพรวมทุกด้าน เป็นรายด้าน และเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อจำแนกตาม สถานภาพแล้ว พบว่า ผู้บริหารและครู ต่างมีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

5. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านการสนับสนุนการกระจายอำนาจ และ ประสานความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนางานวิชาการ ในภาพรวม ผู้บริหารและครูมีความ คิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านการประกันคุณภาพการ ศึกษาและมาตรฐานการศึกษา ในภาพรวมผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ข้อ คือ ผู้บริหารมีหน้าที่ควบคุมคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต บังคับ กระบวนการ และพัฒนาให้ได้มาตรฐานสากล และผู้บริหารมีหน้าที่ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย การประเมินความ ก้าวหน้า การติดตามและการตรวจสอบมาตรการ

6. บทบาทหน้าที่ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า บทบาทหน้าที่ของครู ด้านการดำเนินการ ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในข้อ 5 คือ ครูมีหน้าที่เสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เป็นกลุ่ม เช่น การรับฟังความคิด เห็น การชี้แจงด้วยเหตุผลและการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

7. ผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน มัธยมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ยกเว้นด้านการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ผู้บริหาร มีความคิดเห็น ต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นต่อ บทบาทหน้าที่ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งในภาพรวม เป็นรายด้าน และเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมาก ที่สุด

8. ครู มีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษา ครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งในภาพรวม เป็นรายด้าน และเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีบทบาทหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในภาพรวมทุกด้าน และเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าผู้บริหารและครูตระหนักถึงบทบาทหน้าที่อันสำคัญยิ่ง ในการปฏิรูปการศึกษาซึ่งมีผู้บริหารเป็นผู้นำ และผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับ การเรียนการสอนที่เน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับ เกศณี ติมัน และคณะ (2543 : 52) ศึกษาวิจัย เรื่อง ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของครู-อาจารย์ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังัดกรมสามัญ จังหวัดพิษณุโลก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยเฉลี่ย ร้อยละ 89.68 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้การปฏิรูปการเรียนรู้อาจประสบผลสำเร็จได้หรือไม่ ต้องมีตัวบ่งชี้อยู่ที่การประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษามารับรอง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการระดมทรัพยากรจากแหล่งชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา ด้านการสนับสนุนการกระจายอำนาจ และประสานความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนางานวิชาการ และด้านการสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมากที่สุดใกล้เคียงกัน แสดงว่า ผู้บริหารและครูยอมรับว่า ทิศทางของการศึกษาในอนาคตไม่ใช่ภาระหน้าที่ของโรงเรียนเพียงสถาบันเดียว แต่เป็นภาระหน้าที่ของชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนในชุมชน ทั้งนี้บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกลับมามุ่งชุมชนในฐานะที่โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ส่วนด้านการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง การดึงเคราะห์ผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาของ อรุณศรี อนันตรศิริชัย, (2537 : 32) ซึ่งพบว่า โรงเรียนไม่สามารถจัดหลักสูตรท้องถิ่นได้ เพราะนักเรียนมุ่งเข้ามหาวิทยาลัย ทำให้การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยเป็นตัวกำหนดการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนไม่มีข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ความต้องการของชุมชนและผู้เรียนต่างกัน ครูขาดความรู้

ความเข้าใจ ความชำนาญในการจัดทำ และมีความเข้าใจผิดว่าเป็นการสร้างรายวิชาใหม่เพียงอย่างเดียว

2. ครู มีบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยบทบาทหน้าที่ของครูอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน แสดงให้เห็นถึงการตื่นตัวอย่างเต็มที่ของผู้บริหารและครู ในการปฏิรูปการเรียนรู้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งสอดคล้องกับเกศณี คีมัน และคณะ (2543 : 64) ศึกษาวิจัย เรื่อง ความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของครู-อาจารย์ ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการศึกษาคือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ผู้บริหารและครูในจังหวัดพิษณุโลก มีความรู้ความเข้าใจโดยเฉลี่ยร้อยละ 97.55 และ 95.18 ตามลำดับ และโดยเฉลี่ย ในภาพรวมร้อยละ 95.80 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

ความคิดเห็นด้านการเตรียมการ มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล แสดงว่า ผู้บริหารและครู ให้ความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่ของครูด้านการเตรียมการเป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งขัดแย้งกับ กองวิจัยทางการศึกษา (2541 : 32) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพภาคหวัง สภาพปัจจุบันและปัญหา ของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พบว่า ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะให้ความสำคัญกับการ เตรียมการสอน เป็นอันดับแรก และขัดแย้งกับการสังเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระดับมัธยมศึกษา เรื่อง ปัญหาของการจัดการเรียนการสอน (กองวิจัยทางการศึกษา, 2541 : 25) พบว่า เครื่องมือส่วนใหญ่เป็นประเภทแผนการสอน แสดงให้เห็นว่า การเตรียมการสอนเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญยิ่ง และขัดแย้งกับสุพล วิงสินธ์ (2542 ก) ที่กล่าวว่า ทักษะการดำเนินการเป็นทักษะสำคัญที่ต้องอาศัยหลักการวางแผนการสอน การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในด้านการเตรียมการทั้งสิ้น ดังนั้น บทบาทด้านการเตรียมการเป็นอันดับแรกที่สำคัญมากที่สุดที่จะทำให้ขึ้นดำเนินการ และการประเมินผล บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามที่จุดประสงค์ที่วางไว้

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ปรากฏว่า ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน การที่ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ผู้วิจัยสามารถอภิปรายได้ 3 ประเด็น คือ

3.1 การขึ้นสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษา ตามระเบียบของคณะกรรมการข้าราชการครู ได้กำหนดคุณสมบัติไว้ว่า ต้องเป็นข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษา และมีระยะเวลารับราชการในกรมสามัญศึกษา อย่างน้อย 3 ปี (กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งที่ผู้บริหารควรรทราบ, 2534 : 367) ดังนั้น ผู้บริหารซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จึงไม่ใช่ผู้บริหารมืออาชีพที่มุ่งบริหารทางดำเนินนโยบายและโครงสร้างขององค์กร แต่เป็นผู้บริหารที่มีตัวตนเป็นครู ส่งผล

ให้ความคิดเห็นของผู้บริหารในการวิจัยครั้งนี้ เป็นความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีจิตสำนึกภายในที่เป็นครู ซึ่งสอดคล้องกับมิงอร์ พุ่มสะอาด. (2541 : 65) ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้รูปแบบการนิเทศภายในที่เน้นการพัฒนาคัดข้อสอบ พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการใช้เอกสารคู่มือการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และกรมพลศึกษา (2535 : 93) ศึกษาวิจัยเรื่อง การเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การดำเนินการ ด้านวัสดุ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกทางพลศึกษา ตามหลักสูตรในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนสอดคล้องกันในเรื่องประโยชน์ต่อจุดประสงค์วิชาพลศึกษา จุดประสงค์รายวิชา อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับ พวงเพชร ธนะแก้ว (2530 : 105) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประเมินบุคลากรด้วยวิธีเก็บคะแนนสะสม พบว่า ผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้บริหารและผู้ได้รับการประเมินซึ่งเป็นครู มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการประเมินบุคลากรเกี่ยวกับรูปแบบโดยทั่วไป อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน แสดงว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยุทธศิลป์ สิงคนิภา, (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัญหาการกวดวิชาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทรรศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาสามัญ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีทรรศนะโดยรวมและรายทรรศนะสอดคล้องกันทุกด้านว่ามีปัญหาบ้าง ซึ่งมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน การที่ผู้บริหารซึ่งมีตัวตนและจิตสำนึกภายในที่เป็นครู แสดงว่าสถานการณ์ของความเป็นครูไม่ได้เปลี่ยนไป ส่งผลให้ความคิดเห็นของผู้บริหารไม่แตกต่างไปจากครู ซึ่งสอดคล้องกับการทดลองของไลเบอร์แมน (Lieberman, 1965. อ้างถึงใน ถุภรชัย คุณูปการ, 2539 :27) ซึ่งทดลองพบว่า สถานภาพมีผลต่อการเปลี่ยนเจตคติของแต่ละบุคคล เมื่อบุคคลเปลี่ยนสถานภาพไปจากเดิม การเรียนรู้ในบทบาทหน้าที่ใหม่ย่อมส่งผลให้บุคคลนั้นเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติไปจากเดิม

3.2 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดนิยามของผู้บริหารไว้อย่างกว้าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าสถานศึกษา ผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษา หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าหมวดฯ หัวหน้างาน ทั้งนี้ หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าหมวดฯ หัวหน้างาน ส่วนมากยังปฏิบัติหน้าที่ในการสอนอยู่ กล่าวคือ ผู้บริหารในการวิจัยครั้งนี้ส่วนหนึ่งยังมีสถานภาพซึ่งมีตัวตนเป็นครูอยู่ภายใน ดังนั้นความคิดเห็นของผู้บริหารจึงไม่แตกต่างไปจากครู

3.3 ภาวะวิกฤติในสังคมไทย ได้แก่ วิกฤติทางการศึกษา วิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคม และวิกฤติทางการเมือง ก่อให้เกิดความตื่นตระหนกในสังคมไทย เนื่องจากอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ลดลงจนติดลบ เกิดภาวะการว่างงานอย่างรุนแรง สถาบันทางการเงินล้มละลาย ประชาชนมีหนี้สิน ชาครายได้ ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาโศกณิ ปัญหาอาชญากรรม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตในสังคม ประชาชนเสื่อมศรัทธาในการ

ใช้อำนาจรัฐของรัฐบาล ที่ขาดเสถียรภาพจนไม่สามารถแก้ไขปัญหามันเมืองได้ รัฐมุ่งแก้ปัญหาเศรษฐกิจให้คนรวยโดยผลัดภาระทั้งหมดให้คนจน คนที่มีการศึกษาสูง ใช้การศึกษาสูงนั้นมุ่งหาประโยชน์ให้แก่ตัวเองและพรรคพวก ภาวะวิกฤติเหล่านี้ เป็นผลพวงมาจากความล้มเหลวของการศึกษาทั้งระบบ ซึ่งไม่สามารถเตรียมคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ได้ ทำให้มีความจำเป็นต้องกลับมาทบทวนและออกแบบการศึกษาใหม่ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาที่ดี ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและเทคโนโลยี และสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล สังคม และประเทศ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงของโลก วิกฤติดังกล่าว ปลุกกระแสตื่นตัวทางการปฏิรูปทางการศึกษาในสังคมค่อนข้างรุนแรง มีการเผยแพร่ข่าวสารทางสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นจิตสำนึก ปลุกเร้าสิทธิหน้าที่ และทบทวนสิทธิชอบของบุคคลและสถาบันต่างๆในสังคม ให้เกิดความร่วมมือกันทางการศึกษาเกิดกระแสผลักดันเพื่อให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและการปฏิรูปการศึกษาตลอดเวลา มีการสำรวจประชามติ และทำประชาพิจารณ์อย่างแพร่หลาย โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับชมรมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน ได้จัดทำประชาพิจารณ์ ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ขึ้น เช่นเดียวกับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และหนังสือพิมพ์มติชน จัดประชาพิจารณ์เรื่องร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2541 ณ อาคารวิจัยและการศึกษาต่อเนื่องสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีนักวิชาการ นักศึกษา อาจารย์ ตลอดจนประชาชนทั่วไปสนใจเข้าร่วมประชาพิจารณ์จำนวนมาก (กรมวิชาการ, 2541 : 31-32 . อ้างใน วารสารวิชาการ, 2541 (4) ซึ่งร้อยละ 92.92 ของผู้ออกความคิดเห็นให้ความเห็นว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จะเป็นผลดีต่อการศึกษาของชาติ (ประพัฒน์พงษ์ เสนาฤทธิ์, 2542 : 16) นอกจากนี้ ผู้บริหารและครู บุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรมสัมมนา เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เพื่อการปฏิบัติอย่างถูกต้อง ตั้งงานวิจัยของ เกศณี ตีมัน และคณะ (2543 : 129-130) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของครู-อาจารย์ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผู้บริหารและครู ในจังหวัดพิษณุโลก มีระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 4 กล่าวว่า "การศึกษา" หมายถึงกระบวนการการเรียนรู้เพื่อการเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้โดยการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตฯ นอกจากนี้ เกศณี ตีมัน และคณะ (2543 : 129-130) ยังพบอีกว่า ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาของประเทศไทย อยู่ในระดับมาก ด้วยเหตุผลดังกล่าว ส่งผลให้ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก – มากที่สุด และมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหาร ควรมุ่งชุมชน ชุมชนเข้มแข็งเป็นฐานของการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การเมือง และสุขภาพ ความเป็นประชาสังคม (Civil Society) อยู่ที่มีการมีชุมชนเข้มแข็ง ควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ในชุมชน เพื่อเป็นฐานของการศึกษาตลอดชีวิต

2. ผู้บริหาร ควรให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นอันดับแรก และควรผลักดันให้เกิดคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร หรือนักพัฒนาหลักสูตรประจำสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นให้หลากหลาย สอดคล้องกับชุมชนและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

3. ครู ควรปรับเปลี่ยนแนวคิด เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน โดยให้ความสำคัญด้านการเตรียมการเป็นอันดับแรก โดยการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อเตรียมตัวให้เป็นแหล่งความรู้ของผู้เรียน ศึกษาวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ วางแผนการสอนโดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน วิเคราะห์เนื้อหาและความคิดรวบยอด ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ จัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าสถานศึกษาและเป็นนักบริหาร การศึกษามืออาชีพ ไม่ใช่ผู้บริหารการศึกษาที่เข้าสู่ตำแหน่งโดยมาจากครู

2. ควรขยายกลุ่มตัวอย่าง ให้เป็นผู้บริหารและครูในเขตการศึกษา 7

3. ควรศึกษาความคิดเห็นของ นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนในฐานะลูกค้าเพื่อทราบ ทิศทางความต้องการของผู้เรียน ชุมชน อันเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้ตอบสนอง ต่อความแตกต่าง ความต้องการของบุคคลและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ